

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ

7.ÜNİTE - ATATÜRK'TEN SONRA TÜRKİYE:

II. DÜNYA SAVAŞI VE SONRASI

- ❖ Mustafa Kemal Atatürk, dış politikada "**Yurtta barış, dünyada barış!**" ilkesini benimsemiştir. Bu politika doğrultusunda Türkiye, cumhuriyetin ilanından sonra **çevresindeki ülkelerle dostluk antlaşmaları** imzaladı.
- ❖ Almanya ve İtalya'nın yayılmacı politikaları karşısında Türkiye, **Balkan Antantı ve Sadabat Paktı** gibi dostluk antlaşmalarını imzaladı.
- ❖ Atatürk'ün İkinci Dünya Savaşı'nın çıkacağını önceden tahmin ederek gerekli önlemler alması ve barış amaçlı bir politika izlemesi Türkiye'nin bu savaşta doğru kararlar almasını sağlayacaktır.

II. DÜNYA SAVAŞI (1939 - 1945)

II. Dünya Savaşı'nın Nedenleri

- 1- I. Dünya Savaşı'nda **yenilen devletlerle ekonomik, siyasi, askeri ve hukuki alanlarda ağır şartlar içeren antlaşmalar** imzalandı. Bu durum Almanya'da hoşnutsuzluğa ve dolayısıyla II. Dünya Savaşı'na neden oldu.
- 2- I. Dünya Savaşı'ndan sonra **sınırların çizilmesinde milliyetçilik anlayışına dikkat edilmedi**. Bu nedenle etnik çatışmalar ve sınır sorunları ortaya çıktı.
- 3- İtalya Birinci Dünya Savaşı'ndan galip çıkmasına rağmen amaçlarına ulaşamadı. İtilaf Devletleri tarafından ikinci sınıf bir devlet gibi davranılması İtalya'yı saldırgan bir devlet hâline getirdi. Yönetimi ele geçiren **Mussolini'nin İtalya'yı büyük devlet yapmak istemesi** II. Dünya Savaşı'nın nedenlerinden biri oldu.
- 4- Uzak Doğu'da imparatorluk kurmaya çalışan **Japonya, Avrupa Devletlerini Asya'dan çıkarmak istedi**.

SAVAŞIN GELİŞİMİ

- **İtalya, Almanya ve Japonya** aralarında anlaşarak "**Üçlü Mihver**" grubunu kurmuşlardır.

- Almanya'da iktidara gelen **nazi yönetimi**, üstün Alman ırkı, düşüncesini savunmuş, Versay Barış Antlaşmasını tanımadığını ilan etmiş ve işgallere başlamıştır.
- Avusturya ve Çekoslovakya Alman işgaline uğramıştır.

- Mihver Grubuna karşı, **İngiltere ve Fransa "Müttefik Devletler"** grubunu kurmuşlardır. Bu gruba daha sonra **Rusya ve ABD**'de katılmıştır.

- **Almanya**, Rusya ile tarafsızlık anlaşması imzalamış ve **1939 yılında Polonya'ya savaş açmıştır**. İngiltere ve Fransa, Polonya'ya güvence vermişler, Polonya da Almanya'ya savaş ilan etmiş, böylece II. Dünya Savaşı başlamıştır.

- Savaşın başlamasıyla **Almanya işgal ettiği Polonya topraklarını Ruslarla paylaşmıştır**.

- Daha sonra **Almanlar; Danimarka, Norveç, Hollanda ve Fransa'yı işgal etmiştir**.
- İtalya ise Arnavutluk'u işgal etmiş, Yunanistan'a saldırmış fakat başarılı olamamıştır.
- Bunun üzerine **Almanya, Balkanlara yönelmiş, Macaristan, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya'yı işgal etmiştir**.
- Almanların Balkanları tehdit etmesi üzerine Rusya, müttefik grubuna geçmiştir.
- **Japonların ABD'nin Pearl Harbour üssüne saldırması üzerine ABD de Müttefik Grubunda savaşa katılmıştır**.

SAVAŞIN SONA ERMESİ

- Almanya ve İtalya, ABD'nin Akdeniz çıkarması sonrasında geri çekilmek zorunda kalmıştır.
- 1944'de **müttefiklerin Sicilya'ya asker çıkarmaları** ve İtalya'ya geçmeleri üzerine İtalya teslim olmuştur(Mussolini Hükümeti düşmüştür.)
- 1944 Haziran'ında müttefikler Fransa'nın kuzey bölgelerine çıkarma yapmışlar ve Almanya sınırlarına ilerlemişlerdir.
- Ruslar Almanları, Polonya ve Rusya'dan çıkarmaya başlamıştır.
- **Almanya 1945'te ateşkes istemiştir**.
- **II. Dünya Savaşı Mihver Devletlerinin yenilgisiyle sona ermiştir**.
- Yalnız kalan **Japonya**, savaşa devam etmiş, **Hiroşima ve Nagazaki şehirlerine atom bombası atılmasıyla** teslim olmak zorunda kalmıştır.

II. DÜNYA SAVAŞI'NIN SONUÇLARI

- ✓ Savaşı demokrasiyi savunan devletler kazanmış ve Avrupa'da demokrasi rejimi yaygınlaşmıştır. **Demokratik Avrupa devletleriyle birlikte hareket eden Türkiye'de de demokratik hayata geçilmiştir**.

- ✓ Sömürgecilik dönemi sona ermeye başlamış ve sömürge altındaki **Hindistan, Mısır, Pakistan, Cezayir, Tunus ve Libya** bağımsızlıklarını kazanmışlardır.
- ✓ Milletler Cemiyeti'nin yerine, **Birleşmiş Milletler Teşkilatı** kurulmuştur.

- ✓ **Türkiye ile ABD arasındaki ilişkiler gelişmiş**, Türkiye Sovyet Rusya'dan uzaklaşarak ABD'ye yakınlaşmıştır.
- ✓ **Almanya** ve İtalya'nın işgal ettiği Balkan ve Doğu Avrupa ülkeleri, Rusya'nın denetiminde yeniden kurulmuştur. **Rusya, komünist rejimini bu ülkelere taşımış, ABD ile birlikte dünyanın en büyük iki devleti haline gelmiştir**.
- ✓ Almanya ikiye bölündü. Doğusunda Rusya, batısında ABD, Fransa, İngiltere denetim kurdular. (1990'da Almanya Devleti birleşmiştir.).

- ✓ Dünya devletleri **Amerika Birleşik Devletleri** ve **Sovyet Rusya** liderliğinde iki gruba ayrıldı.
- ✓ Sovyetler Birliği öncülüğünde **Varşova Paktı**, ABD öncülüğünde **NATO** kuruldu.

- ✓ Dünya barışını korumak amacıyla Birleşmiş Milletler kuruldu (1945).
- ✓ İngiltere ve ABD'nin desteğiyle **Filistin'de İsrail devleti** kuruldu (1948).
- ✓ Türk - Amerikan ilişkileri gelişti.
- ✓ Devletlerarasındaki rekabet savaştan sonra da devam etti.

TÜRKİYE'NİN SAVAŞTAKİ TUTUMU

- ❖ Türkiye İkinci Dünya Savaşı öncesinde dünya devletlerine karşı dost bir politika izliyordu. Ancak, **İtalya ve Almanya'nın yayılcı politikalarına karşı İngiltere ve Fransa'ya daha yakın durmaya çalışıyordu.**
- ❖ Türkiye bu savaşta toprak bütünlüğünü kazanmayı ve **tarafsız kalmayı amaç edinmişti.**
- ❖ Müttefik ve Mihver Grubu devletleri Türkiye'yi kendi saflarına çekmek için her yolu denediler.
- ❖ Türkiye savaşın başından itibaren Müttefik Devletlerle ile yakın ilişkiler kurmaya özen gösteriyordu. Ancak müttefiklerin bütün ısrarlarına rağmen savaş girmeme konusundaki tutumunu da sürdürüyordu.

- ❖ 4-11 Şubat 1945'te **ABD, İngiltere ve Sovyet Rusya'nın** katıldığı **Yalta Konferansında**, II. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulacak olan **Birleşmiş Milletler Teşkilatı'na katılmak için 1 Mart 1945'e kadar Almanya ve Japonya'ya savaş açmak şartı** getirildi.

- ❖ Bu gelişme üzerine **Türkiye 23 Şubat 1945'te Japonya ve Almanya'ya savaş ilan etti.** Türkiye, böylece hem II. Dünya Savaşı'ndan sonra **dünya siyasetinde söz sahibi olma imkanı elde etmiş, hem de Avrupa'nın demokratik devletleriyle yakınlaşmıştır.**

- ❖ İkinci Dünya Savaşı'nın Türkiye üzerinde olumsuz sonuçları da oldu. Ülkemiz insanı, yanı başında yaşanan bu savaş sebebiyle sıkıntılı günler yaşadı. Çünkü **Türkiye her an savaşa girecekmiş gibi hazırlık yaptığı için tarım, sanayi ve ekonomi alanlarında duraklama dönemi** yaşadı.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA TÜRKİYE'DE ALINAN ÖNLEMLER

- Bütün illerde hava saldırısı tehlikesine **karşı karartma uygulaması** başlatılmış, sivil savunma önlemleri alınmıştır.
- Tahıl stoklarına el konmuş, **ekmek, zeytin, şeker gibi ürünler karneyle verilmeye başlanmış**, buğday unundan pasta ve benzeri ürünlerin yapılması yasaklanmıştır. Bu durum **savaşın, savaşa girmeyen ülkeleri de ekonomik ve sosyal yönden olumsuz etkilediğini göstermektedir.**
- İstanbul'da **özel otomobillerin trafiğe çıkması yasaklanmış**, daha sonra bu yasak genişletilmiştir.

- Savaş şartlarının getirdiği ekonomik sıkıntıları aşmak için **yeni vergiler** konmuştur, Askeri harcamalar artırılmıştır.
- Karadeniz'deki Türk **gemi seferleri durdurulmuştur.**
- **Radyo yayınlarında kesinti yapılmıştır**, gece 23.00'dan sonra **sokağa çıkma yasağı getirilmiştir.**

- ❖ İkinci Dünya Savaşı sırasında alınan bu önlemlerle **seyahat etme, haber alma ve ekonomi alanındaki hak ve özgürlükler sınırlandırılmıştır.**
- ❖ Bu sınırlandırmanın amacı **kamu güvenliği ve sağlığını korumaktır.** Çünkü yaşama hakkının korunması diğer hak ve özgürlüklerden daha önemlidir.

TÜRKİYE'DE DEMOKRASİNİN GELİŞMESİ

- 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılmasıyla demokrasi yolunda en önemli adımlardan biri atılmış oldu.
- 1923 ile 1930 yılları arasında çok partili hayata geçiş denemeleri yapılmış, fakat başarılı olunamamıştı.
- 1930'dan sonra Türkiye'de tek partili rejim 1946 yılına kadar devam etmişti.
- İkinci Dünya Savaşı'nın Batı demokrasilerinin zaferiyle sonuçlanması üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisinde birkaç milletvekili siyasi hayatımızda demokratik usullerin kabul edilmesini istemeye başlamıştı.

- **1945 yılında çok partili hayata geçilmiş, Millî Kalkınma Partisi, Millet Partisi ve Türkiye Köylü Partisi** kurulmuştur.
- **1946 yılında ilk çok partili seçimler yapılmış**, böylece demokrasi alanında önemli bir adım atılmıştır.

- **14 Mayıs 1950 seçimleri** cumhuriyet tarihinde demokrasinin gelişmesi bakımından büyük bir ilerleme olmuştur. Çünkü bu seçimde **millî egemenlik en iyi şekilde temsil edilmeye başlanmıştır.**

ÇATIŞMA YOK AMA SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ

- **Amerika ve Sovyet Rusya** liderliğinde Batı ve Doğu blokları arasında gelişen, açık ama **silahlı mücadeleye dönüşmeyen sınırlı çekişmeye soğuk savaş adı verilmiştir.**
- ❖ **"Soğuk savaş"** deyimi ilk kez **1947** yılında Amerika'da kongredeki bir görüşme sırasında ABD'li maliye ve başkanlık danışmanı **Bernard Buruch** tarafından ifade edilmiştir.
- II. Dünya Savaşı **sonunda Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Rusya iki süper güç olarak ortaya çıktılar.** Bu durumun ortaya çıkmasında dünya siyasetinde söz sahibi devletlerden Almanya, İtalya ve Japonya'nın II. Dünya Savaşı'nda yenilmeleri, savaşın galiplerinden İngiltere ve Fransa'nın da bu süreçte her bakımdan yıpranmaları etkili olmuştur.

➤ **Sovyet Rusya II. Dünya Savaşı'ndan sonra yayılcı bir politika takip ederek komünizm rejiminin Balkanlar ve Orta Avrupa'da yerleşmesi için** mücadele etmiştir. Rusya'nın komünizm ideolojisini bütün dünyaya yaymak istemesi demokrasi ile yönetilen ABD'yi ve Avrupa devletlerini endişelendirmiştir.

➤ II. Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan yeni durum ABD'nin önderliğinde demokratik Batı Avrupa devletlerinden oluşan **Batı Bloğu**'nu ve Sovyet Rusya'nın önderliğinde Doğu Avrupa ve Balkan devletlerini içine alan **Doğu Bloğu**'nu ortaya çıkarmıştır

➤ **Soğuk Savaş Dönemi'nde nükleer silahların gelişmesi yüzünden ABD ve Sovyet Rusya silahlı olarak karşı karşıya gelmekten kaçınmışlardır.** Taraflar arasında rekabet daha çok siyaset, ekonomi ve propaganda alanlarında sürdürülmüştür.

TRUMAN DOKTRİNİ VE MARSHALL PLANI

- ✓ SSCB'nin Doğu Avrupa'da yayılması üzerine ABD Başkanı Truman, **Sovyet tehdidi adı altındaki ülkeleri ekonomik ve askeri açıdan güçlendirmek için** kendi adıyla anılan **Truman Doktrini**'ni ortaya atmıştır (1947).
- ✓ Bu doktrin çerçevesinde yapılan ekonomik yardımlara **Marshall Planı** denmiştir. Marshall Planı çerçevesinde **Türkiye'nin de içinde olduğu 16 ülkeye yapılan yardımlar daha çok askeri araç gereçleri** kapsıyordu.

NATO'NUN KURULMASI

➤ II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa devletleri savaşın yıkıntılarını temizleyip ekonomilerini güçlendirmeye çalışırken, **Sovyetler Birliği genişleme politikasını sürdürüyordu.** Sovyetler Birliği, bir yandan topraklarını genişletirken, bir yandan da yedi ülkede kendi kontrolünde komünist yönetimlerin kurulmasını sağlamıştı.

➤ **Batı Avrupa ülkeleri, Sovyetler Birliği'nin yayılcı politikaları karşısında ortak bir güvenlik sistemi kurmaya karar verdiler.** Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın ilkelerine sadık kalarak oluşturulacak bu savunma teşkilatı barışı korumayı amaç edinecekti.

➤ Bu amaçla Belçika, Fransa, Hollanda, Lüksemburg, İngiltere, ABD, Kanada, Portekiz, Norveç, İtalya, İzlanda ve Danimarka arasında **4 Nisan 1949'da** Washington'da imzalanan antlaşma ile **Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı** (NATO) kurulmuştur.

TÜRKİYE'NİN NATO'YA ÜYE OLMASI

✓ Asya ve Avrupa arasında yer alan Türkiye, sahip olduğu **jeopolitik konumu nedeniyle** dünya politikasında önemli bir ülkedi. Akdeniz ile Karadeniz arasında geçişi sağlayan **Boğazlara sahip olması, Orta Doğu'ya hakim bir konumda bulunması** jeopolitik önemini artırıyordu.

✓ Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'na girmemişti. Ama sahip olduğu bu jeopolitik konum yüzünden savaş sonrasında yerini belirlemek zorundaydı. Ayrıca **Sovyetler Birliği Türkiye'den Kars ve Ardahan'ı istiyor, Boğazlardan da üs talep ediyordu.** Bu yüzden Türkiye için NATO'ya üye olmak hayati derecede önemliydi.

✓ Türkiye, II. Dünya Savaşı yıllarından beri **NATO üyesi devletlerle uyumlu bir dış politika takip ettiği için 1952 yılında** Yunanistan ile birlikte **bu ortak savunma örgütüne alınmıştır.**

✓ Türkiye'nin sahip olduğu coğrafyanın bir savaş sırasında Avrupa, Asya ve Orta Doğu için askeri açıdan büyük önem taşıması NATO'ya kabul edilmesini kolaylaştırmıştır.

❖ Bir toprağın veya coğrafyanın bölge ya da dünya siyasetindeki konumuna **jeopolitik konum** denilmektedir.

KORE SAVAŞI

- ✓ Soğuk Savaş Dönemi'nde **ABD ile SSCB'yi karşı karşıya** getiren önemli olaylardan biri de **Kore Savaşı'dır.**
- ✓ Savaş **SSCB'nin denetimindeki Kuzey Kore'nin, ABD'nin denetimindeki Güney Kore'ye saldırmasıyla** başlamıştır.
- ✓ Bunun üzerine Birleşmiş Milletler saldırıyı kınayarak müdahale kararı almıştır. Uluslararası bir askeri güç oluşturularak, ABD başkanlığında bölgeye gönderilmiştir.
- ✓ 1950-1953 yılları arasında süren savaşta **taraflar birbirine üstünlük sağlayamamış ve ateşkes imzalayarak savaşı son vermişlerdir.**

✓ Türkiye, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği'ne karşı ABD ile yakınlaşma politikası takip ediyordu. Ayrıca Atatürk'ün "**Yurtta barış dünyada barış**" ilkesi doğrultusunda dünya barışını koruyucu faaliyetlere destek vermeyi görev sayıyordu. Bu doğrultuda Birleşmiş Milletlerin çağrısına uyarak Kore'ye bir tugay gönderdi. **Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesi NATO'ya kabul edilmesinde önemli rol oynamıştır.**

✓ Kore Savaşı, Soğuk Savaş ortamını değiştirmemiştir. NATO'ya üye devletlerin Kore Savaşı'ndaki ittifakı karşısında **SSCB, etkisi altındaki Doğu Avrupa devletleri ile Varşova Paketi'ni kurmuştur.** Bu durum iki kutup arasındaki rekabet silahlanma yarışını artırmıştır.

İNSAN HAK ve ÖZGÜRLÜKLERİNİN GELİŞMESİ

➤ 1789'da ortaya çıkan Fransız İhtilali sonunda yayınlanan İnsan ve Yurttaş Hakları Beyannamesi, insan hakları kavramının uluslararası bir nitelik kazanmasını sağlamıştı. İnsan haklarının evrensel ilkeler olarak kabul edilmesi ve korunması yönünde çalışmalar, II. Dünya Savaşı'ndan sonra **Birleşmiş Milletler Örgütü'nün** kurulmasıyla hızlanmıştır.

İNSAN HAKLARINI KORUYAN ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

- 1945'te dünya barışını korumak için kurulan **Birleşmiş Milletler Örgütü** yalnızca üye devletlerde değil, tüm dünyada insan haklarının korunması için çalışmalar başlattı. Bunun sonunda **1948'de İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi** kabul edildi.
- Ülkemizde insan hakları konusunda önemli ilerlemeler sağlanmıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen ilkeler, ülkemiz tarafından da kabul edilmiş, insan haklarının korunması için anayasa ve yasalarda gerekli düzenlemeler yapılarak hukuki bir nitelik kazandırılmıştır.

KİŞİSEL VE SİYASAL HAKLARA İLŞİKİN SÖZLEŞME (1966)

- ✓ Devletler bu sözleşmeyle, insan haklarına saygı gösterip göstermediklerini denetleyen bir mekanizma kurulmasını kabul etmişlerdir. Bu doğrultuda **İnsan Hakları Komisyonu** kurulmuştur. **Türkiye, 1976'da yürürlüğe giren bu sözleşmeyi 2000 yılında imzalamıştır.**

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ

- Avrupa Konseyi'ne üye ülkeler tarafından Roma'da **1950 yılında imzalanmış, 1953 yılında yürürlüğe girmiştir.** Bu sözleşmeyle **İnsan Hakları Bildirgesi'nde yer alan temel hak ve özgürlükler yargı güvencesine alınmıştır.** Böylece demokrasinin temel öğeleri olan siyasal özgürlükler ve hukukun üstünlüğü uluslararası koruma altına alınmıştır.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin en önemli özelliği insan haklarını korumak için **Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin** kurulmasıdır. Bu sözleşmeyi imzalayan devletlerin yurttaşları uğradıkları haksızlıklar nedeniyle kendi devletleri veya diğer devletler aleyhine dava açma hakkına sahiptirler.

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni **1954 yılında imzalayan Türkiye, 1987'de bireysel başvuru hakkını tanıdığı,** 1990'da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin zorunlu yargı yetkisini tanımıştır.

İşkencenin ve İnsani Olmayan ya da Küçültücü Ceza ve Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi

- 1987 yılında yürürlüğe giren sözleşme Türkiye tarafından 1988'de onaylanmıştır. Bu sözleşmeyle **devletler kendi topraklarında ırk ayrımı yapılmasını önlemekle yükümlüdürler.**

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi

- 1981 yılında yürürlüğe giren sözleşme Türkiye tarafından 1985'te onaylanmıştır. Sözleşmede **kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması** konusunda alınması gereken önlemler vurgulanmıştır.

ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ

- ❖ Sözleşmeyi imzalayan devletler, herhangi bir ayırım yapmadan **bütün çocukları her türlü fiziksel ve zihinsel zarar ve ihmalden korumayı** kabul etmişlerdir.

- **1990'da yürürlüğe giren sözleşmeyi Türkiye 1994 yılında onaylamıştır.**

HELSİNKİ SONUÇ BELGESİ

- ❖ 1975 yılında yürürlüğe giren belge, **insan hakları kavramının dünya görüşü ne olursa olsun bütün devletlerarasında ortak bir değer olarak benimsenmesi** amacını taşımaktadır.

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ

- **Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK):** Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni içten ve dıştan gelebilecek tehditlere karşı savunma vazifesini üstlenmiş silahlı devlet kuvvetidir. Yaptırım gücünü Türkiye Cumhuriyeti anayasasından alır
- Günümüzde Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), **dünyada en çok asker bulunduran 9. ordudur.** Temelini oluşturan yapı Mehmetçiktir. Türkiye'nin güvenliğine yönelik iç ve dış tehditlere karşı caydırıcı güç olan TSK, Anayasa ve yasaların kendisine verdiği görevler çerçevesinde şu alt komutanlıklardan oluşur.
- ✓ Kara Kuvvetleri Komutanlığı (KKK)
- ✓ Deniz Kuvvetleri Komutanlığı (DzKK)
- ✓ Hava Kuvvetleri Komutanlığı (HvKK)
- ✓ Jandarma Genel Komutanlığı (JGnK)
- ✓ Sahil Güvenlik Komutanlığı (SGK)

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ'NİN GÖREVLERİ

- ✓ TSK'nin temel görevi Anayasa'da açıkça şu şekilde belirtilmiştir "...Türk Yurdunu ve nitelikleri anayasada belirtilen **Türk Cumhuriyetini iç ve dış tehditlere karşı korumak ve kollamaktır.**"
- ✓ Bu çerçevede TSK 2000'li yıllarda, yeni güvenlik sorunlarına ve sorunlara uygun şekilde tepki göstermek, belirsizliklere karşı hazır olmak, iç ve dış tehdit ve risklere karşı ülkenin güvenliğini sağlayabilmek için şu şekilde kendisine görevler belirlemiştir;
- Caydırıcılık,
- Güvenlik / Harekât Ortamının Şekillendirilmesi,
- Savaş Dışı Harekât (Barışı Destekleme Harekâtı, Doğal Afet Yardım Harekâtı ve İç Güvenlik Harekâtı),
- Kriz Yönetimi,
- Sınırlı Güç Kullanımı,
- Konvansiyonel harp gibi faaliyetleri icra etmek
- ✓ Bu görevleri yerine getirebilmek için çok amaçlı birliklerin kurulması, sayısal fazlalık yerine teknolojik üstünlüğün kurulması, silah ve düzeneklerinin etkinliğini arttıracak teknolojik araştırmaların yapılması ve erken ikaz, darbe, elektronik harp, hava üstünlüğünün kurulması gibi ek görevleri de yapmaktadır.

TÜRK ORDUSU KIBRIS'TA

- **Kıbrıs'ı elinde bulunduran İngiltere 1955 yılından sonra adadan çekilmeye karar verdi.** Bu süreçte 1960'da **İngiltere, Türkiye ve Yunanistan** arasında bir **Garantörlük Antlaşması** yapıldı.
- Bu antlaşma ile kurulan **Kıbrıs Cumhuriyeti bu üç devletin koruması altında** bulunacaktı. Ancak Kıbrıs'ta yaşayan Rumlar, Yunanistan'a bağlanma fikrinden vazgeçmedi. Bu durum adada gerginliklere neden oldu. Gerginlik Kıbrıs'taki Türklerin katliama maruz kalmasına dönüşünce Birleşmiş Milletler Ada'ya bir barış gücü gönderdi.

➤ Bu güç Kıbrıs'taki sorunları çözemeyince **Türkiye Garantörlük Antlaşması'ndan doğan haklarını kullanarak 20 Temmuz 1974'te barış harekâtı düzenledi.**

- Barış harekâtından sonraki uluslararası görüşmelerde Ada'daki Türk halkının mevcudiyeti tanınmayınca **1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti, 1983'te de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin** kurulduğu ilan edildi. Günümüzde de Türk ordusu Kıbrıs'ta yaşayan soydaşlarımızın en büyük güvencesidir.

- **Garantör Devlet:** Yapılan bir uluslararası anlaşmanın ardından, iki tarafın antlaşmaya bağlı kalıp kalmadıklarını denetleme hakkına sahip olan devlete denir.
- **Cunta:** Yönetime kuvvet kullanarak el koyan askeri ya da siyasi gruplara verilen addır.

- ❖ Barış harekâtından sonra **Türkiye'ye çok yönlü bir ambargo uygulanınca savunma sanayi alanında yeni önlemlerin alınması** gerekli hale gelmiştir. Bu gelişme üzerine
- ✓ havacılık alanında **TAİ,**
- ✓ elektronik alanında **ASELSAN,**
- ✓ yazılım alanında **HAVELSAN,**
- ✓ füze imalatı alanında da **ROKET-SAN** faaliyete geçirilmiştir.

- Ayrıca Atatürk döneminde kurulan **Makine Kimya Enstitüsü (MKE)** çağın ihtiyaçlarına göre geliştirilmiş, Savunma Sanayi Müsteşarlığı kurularak bu alandaki çalışmalar sürekli hale getirilmiştir.

DÜNYA BARIŞINA KATKI

- Ülkemiz bulunduğu konum itibarıyla Kafkasya, Bakanlar ve Orta Doğu'da meydana gelen gelişmelerle ilgilenmektedir. **Türk Silahlı Kuvvetleri barışa katkı sağlamak için** çeşitli bölgelere uluslararası kuruluşların bünyesinde asker göndermektedir. Türk ordusu ülke sınırlarını korumanın yanında dünya barışını korumaya yönelik çabalara da destek vermiştir.
- Türk Silahlı Kuvvetleri dünya barışını destekleme çalışmalarına; **birlik gönderip askeri harekâtı destekleyerek, personel gönderip uluslararası gözlemci olarak** katkıda bulunmaktadır.

- Aşağıdaki tabloda Türk Silahlı Kuvvetleri'nin dünya barışına katkıları gösterilmiştir:

Tarih Yer Bölgede Bulunma Nedeni

- 1974 Kıbrıs Garantörlük hakkını kullanma
- 1992 Somali Somali'deki iç savaş
- 1993 Bosna -Hersek Boşnakları koruma
- 1997 Arnavutluk Arnavutluk'ta iç karışıklıklar
- 1999 Kosova Kosova'daki iç karışıklıklar
- 2001 Makedonya Makedonya'da iç karışıklıklar
- 2002 Afganistan Afganistan'da iç karışıklıklar
- 2006 Lübnan Lübnan'da iç savaş yaşanması

❖ Türk ordusu, bugün **Bosna - Hersek, Kosova, Afganistan, Lübnan ve Kıbrıs'ta** halen barışa hizmet etmeye devam etmektedir.

HEDEF TÜRKİYE

- ✓ Türkiye dünya üzerinde çok önemli bir konuma sahiptir. Bu nedenle çok sayıda ülkenin, topraklarımız üzerinde emelleri vardır. Bu emellerine ulaşabilmek için kültür, dil, din, yurt, tarih ve ülkü birliğini zayıflatmaya bu yolla milletin birlik ve bütünlüğünü bozmaya çalışmaktadırlar.

Ülkemizin karşı karşıya olduğu tehditlerden bazıları şunlardır:

MİSYONERLİK

- **Misyonerlik,** başka dini inançlara sahip olan insanları kendi dinine geçirmek, ülke içindeki milli ve kültürel değerleri yok ederek ülke bütünlüğünü bozmak için çalışmalar yapmaktır.
- Misyonerler hedeflerine ulaşabilmek amacıyla halkın arasına katılıp, özellikle gençleri etkileyebilmek için sevgi, barış, kardeşlik, özgürlük, mutluluk gibi evrensel kavramları kullanırlar.

BÖLÜCÜ UNSURLARIN FAALİYETLERİ

- Bir bütün olan toplumun unsurlarının ayrı ırk, ayrı din ve ayrı mezhepten olduklarını iddia ederek toplumu bölmeye yönelik faaliyetlere **bölücülük** denir. Türkiye, son yıllarda ülkeyi ırk ayrılığı bahanesiyle bölmeyi amaçlayan terör hareketleriyle karşı karşıya kalmıştır.
- **Terörizm;** her türlü siyasal eyleme karşı bilinçli ve kanlı şiddet göstergesidir. Terörizm insandaki ahlaki değerleri yok eder. Bu özelliği ile sadece insanlığa değil, uygarlığa karşı da bir tehdit oluşturur.

Terör örgütleri,

- Hak, adalet, özgürlük ve eşitlik gibi evrensel değerleri kötü amaçlı kullanırlar.
- Devletimizin halkı sömürdüğünü iddia ederler.
- Hedeflerine ulaşmak için katliam yapmaktan çekinmezler.
- Ülkemiz ile menfaatleri çatışan ülkelerin desteğini alarak faaliyet gösterirler.

İRTİCAİ FAALİYETLER

➤ **İrtica**, bir toplumun sahip olduğu çağdaş değerleri reddedip akla ve bilime aykırı faaliyetlerde bulunarak eski düzeni geri getirmeye çalışmaktır.

➤ **İrticai faaliyetlerin amacı** Türkiye Cumhuriyeti'nin laik, demokratik yapısını değiştirerek yerine dini esaslara dayalı bir devlet kurmaktır.

BÖLÜCÜLÜK VE İRTİCA İLE MÜCADELEDE KİŞİLERE DÜŞEN GÖREVLER

- ✓ Millî hedefler doğrultusunda bilinçli olmalıyız. Türk milletinin bağımsızlığını, bütünlüğünü, cumhuriyeti ve demokrasiyi korumanın millî hedeflerimizin en başında geldiğini bilmeliyiz.
- ✓ Millî kültürümüzden taviz vermeden, Türk vatandaşı olmanın, şeref ve mutluluğunu duyarak, Atatürk'ün yolunda yürümeliyiz. Türk olmakla gurur duymalı, vatanımızı, milletimizi ve bayrağımızı çok sevmeliyiz.
- ✓ Yıkıcı ve bölücü faaliyetlere karşı bilinçli olmalıyız. Bu faaliyetlerin ülkenin ve toplumun huzurunu bozacağını temel hak ve özgürlükleri yok edeceğini bilmeliyiz.
- ✓ Terörizm ve terör odaklarına karşı duyarlı olmalıyız. Bu hareketlerin toplum içinde yayılmasını engellemek için gereken vatandaşlık görevlerimizi yapmalıyız. Yakınlarımızın terör hareketlerinin içinde yer almasını önlemeliyiz.
- ✓ Cumhuriyet yönetimine inançla bağlı olmalıyız. Cumhuriyetin hak ve özgürlüklerimizin korunması ve kullanılmasını sağladığı bilinciyle hareket etmeliyiz.

SSCB DAĞILDIKTAN SONRA

✓ **1991** yılı dünya tarihi açısından yeni bir dönüm noktasıdır. Bu tarihten sonra Avrupa ve Asya'nın siyasi haritası değişmiştir. 1917'de temelleri atılan ve 1922'de kurulan **Sovyetler Birliği'nin dağılması ve yerini Bağımsız Devletler Topluluğu'na bırakması** (BDT) dönemin en önemli olaylarından biridir.

✓ İlk önce SSCB'nin batısındaki **Baltık ülkelerinden**; Estonya, Letonya, Litvanya, Ukrayna, Belarus (Beyaz Rusya) Moldova, **Kafkas ülkelerinden**; Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan, **Orta Asya ülkelerinden**; Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Türkmenistan birer birer bağımsızlığını ilan etti.

✓ Yeni bağımsız devletler, içinde buldukları siyasi dönüşüm sürecinde komünist yapılanmadan uzaklaşma arayışlarına girerken, kendi millî kadrolarını, sembollerini ve tarihlerini keşfetmenin heyecanına büründüler.

✓ **Sovyetler Birliği'nin dağılması dünyada hakim olan süper güçlerden birinin ortadan kalkması demektir.** Bu da dünyada siyasi, sosyal ve ekonomik alandaki dengeleri değişikliğe uğrattı. Sovyet Birliği'nin dağılması ile birlikte Adriyatik'ten Çin'e kadar siyasi bir boşluk oluştu. Türkiye'nin çevresinde Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Asya tehlikeli bir bölge hâline geldi.

- ✓ Türkiye bağımsızlığına kavuşmuş ve henüz ne yapacağına karar vermemiş, zayıf ve güçsüz kuzey komşularıyla olduğu kadar Orta Asya'daki Türk devletleriyle de ilgile-mek durumunda kalmıştır. SSCB'nin dağılması ile Türk dış ve iç politikası hem olumlu hem olumsuz yönde etkilenmiştir.
- ✓ SSCB'nin dağılması Avrupa'da komünist rejimi uygulayan ülkelerde de bu sistem çözülmesine yol açtı. Bu devletler ekonomik model olarak kapitalist ekonomiye geçmeye başladı.

➤ **Komünizm:** Sanayi Devrimi'nden sonra ortaya çıkan sosyal devlet anlayışının en son aşamasıdır. Ortak mülkiyet ve servetin herkese eşit olarak paylaşılması düşüncesini savunan siyasi ve ekonomik modele denir.

KÖRFEZ'DE SAVAŞ

I. Körfez Savaşı

- ❖ **Irak**, 1980 -1988 yılları arasında İran ile yaptığı savaşta ekonomik yönden ağır zararlara uğramıştı. Bu zararları karşılamak için **2 Ağustos 1990'da Kuveyt'i işgal etti.**
- ❖ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Irak'ın Kuveyt topraklarını boşaltması için karar alarak, bu kararın 15 Ocak 1991 tarihine kadar uygulanmasını, aksi takdirde güç kullanılacağını duyurdu. **Irak'ın bu süre içinde Kuveyt'i terk etmemesi üzerine ABD'nin öncülüğündeki çok uluslu hava güçleri 17 Ocak 1991 'de taarruza geçti.**
- ❖ Irak, çok uluslu müttefik güçler karşısında başarısız olarak 6 Nisan 1991'de Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin şartlarını kabul ettiğini yazılı olarak ilan etti. Böylece I. Körfez Savaşı sona ermiştir,

II. Körfez Savaşı

- ABD, Irak'ın **Kitle İmha Silahları ürettiğini iddia ederek bu devlete 20 Mart 2003'te yeniden savaş açtı.**
- ABD bu savaşta Birleşmiş Milletler'den askeri destek kararı çıkartmamıştır. Bunun üzerine ağırlığını ABD ve İngiltere askerlerinin oluşturduğu koalisyon gücü oluşturulmuş, bu güç 1 Mayıs 2003'te Irak'ta Saddam Hüseyin yönetimine son vermiştir.
- Irak'ta 30 Ocak 2005'te geçici seçimler yapılmış ve demokratik yönetime geçilmiştir. Ancak ABD güçleri hala Irak'ta bulunmaktadır ve ülke henüz huzur ve güvene kavuşmamıştır.

Körfez Savaşlarında Türkiye'nin Tutumu

- ✓ **Türkiye, I. Körfez Savaşında Irak'ın karşısında yer alarak Birleşmiş Milletler'in aldığı kararlara destek vermiştir.** Örneğin Birleşmiş Milletler'in Irak'a ekonomik ve askeri ambargo kararına ilk uyan ülke Türkiye'dir. Ancak Türkiye savaşa aktif olarak katılmamış, İncirlik Üssü'nün çok uluslu güçler tarafından kullanılmasına izin vermiştir.
- ✓ Türkiye, II. Körfez Savaşı 'nda ABD'yi ve koalisyon güçlerini desteklemekle birlikte daha çekimsiz bir politika izlemiş ve koalisyon güçlerinin Türkiye üzerinden cephe açmasına izin vermemiştir.

KÖRFEZ SAVAŞININ TÜRKİYEYE ETKİLERİ

- Irak'a uygulanan ambargo Türkiye'yi ekonomik yönden olumsuz etkilemiştir. Türkiye'nin ihracat kaybı onlarca milyar dolara ulaşmıştır.
- Körfez Savaşlarından sonra Kuzey Irak'ta oluşan otorite boşluğu ve kaos Türkiye için bir tehdit ve risk bölgesi oluşturmuştur.
- Kuzey Irak'taki otorite boşluğundan yararlanan bölücü terör örgütü, kamplarını buraya taşımış ve bunun sonucunda Güney Doğu Anadolu'da terör olayları artmıştır.
- Körfez Savaşı'nın sonunda Saddam Hüseyin'in baskısından kaçan yüz binlerce Kürt, Türkiye'ye sığınmıştır. Bu mültecilerin vatanlarına geri dönünceye kadar geçen sürede barınma ve temel ihtiyaçlarının karşılanması Türkiye'ye ekonomik bir yük getirmiştir.
- Körfez Savaşlarında Türkiye, savaş bölgesi ilan edilmese de yüz binden fazla yabancı turist rezervasyonlarını iptal ettirerek ülkemize gelmekten vazgeçmiştir.

TÜRKİYE'NİN ENERJİ POLİTİKASI

- ✓ **Türkiye**, enerji kaynakları bakımından dışa bağımlı bir ülke olmasına rağmen **dünyada enerji kaynaklarının yaklaşık % 70'ini barındıran Orta Doğu ve Avrasya ülkelerinin komşusu** durumundadır. Bu durum Türkiye'nin jeopolitik önemini artırmaktadır.

- ✓ Petrol ve doğalgaza sahip olmak kadar bu kaynakları dünya pazarlarına ulaştırmak da önemlidir. Azerbaycan, Kazakistan ve Türkmenistan gibi petrol ve doğalgaz bakımından zengin kaynaklara sahip ülkeler bu kaynakları ihraç edecek altyapıya sahip değiller. **Hazar Denizi çevresindeki enerji kaynaklarının Avrupa'ya ve dünyaya taşınmasında Türkiye koridor görevi görebilecek bir konumdadır.**

BAKÜ-TİFLİS-CEYHAN BORU HATTI PROJESİ

- Türkiye, kendi topraklarından geçen uluslararası enerji yollarının dünya siyasetinde etkisini artıracığını ve ekonomik kalkınmasına büyük katkı yapacağını bilmektedir. Türkiye bu bilinçle 1990'lı yılların başından beri **Azerbaycan petrolünü Akdeniz'e ulaştırmak için Bakü - Tiflis - Ceyhan Boru Hattı Projesi'ni gerçekleştirmeye çalışmıştır.** Nihayet 2005 yılında tamamlanan boru hattı ile Azerbaycan petrolü Ceyhan'a ulaşmıştır.
- **Kazakistan petrolünün de bu hat ile taşınması** konusunda anlaşmaya varılmasıyla bu hattın kapasitesi ve önemi artmıştır.

BAKÜ-TİFLİS-ERZURUM DOĞLAGAZ HATTI PROJESİ

- **Azerbaycan petrolünün yanında doğalgazının da Türkiye vasıtasıyla Avrupa'ya taşınması için Bakü -Tiflis - Erzurum Doğalgaz Hattı Projesi** tamamlanmış ve 2006 yılının sonunda Bakü'den Erzurum'a doğalgaz pompalanmaya başlanmıştır. Türkmenistan doğalgazının da bu yolla nakledilmesi söz konusudur.

NABUCCO PROJESİ

- Türkiye bu doğalgazın Avrupa'ya taşınması için **Yunanistan - İtalya - Doğalgaz Boru Hattı** ve Bulgaristan, Romanya ve Macaristan üzerinden Avusturya'ya bağlayacak olan Nabucco Projesi'ni hayata geçirmeye çalışmaktadır.

GAP PROJESİ

- Türkiye, uluslararası düzeyde yürüttüğü projelerin yanında ulusal düzeyde de önemli projeleri gerçekleştirmektedir. Bunların en önemlisi **Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)**'dir.
- Bu proje ile tarım alanlarının sulanması ve enerji üretiminin artırılması amaçlanmıştır. Özellikle nüfusun artması ve sanayinin gelişmesi sonucunda elektrige duyulan ihtiyaç artınca GAP son derece önemli hale gelmiştir.

DOĞAL KAYNAKLARDAN VERİMLİ YARARLANMA

- ✓ **Hava, su, toprak, bitki örtüsü, hayvanlar ve madenler doğal kaynakları oluşturur.** Doğal kaynaklar insan ve toplum hayatı için vazgeçilemez nitelikte önemli değerlerdir. Su, oksijen, bitki örtüsü, petrol gibi doğal kaynakların büyük hızla azalması, canlıların yaşam alanlarını kısıtlamakta, çevresel felaketlere yol açabilecek iklim değişikliklerine yol açmaktadır.
- ✓ Türkiye çeşitli maden kaynakları bakımından zengindir. Ülkemizde madenlerimizin bilimsel olarak işletilmesi Cumhuriyet döneminde 1935 yılında Maden Tetkik ve Arama (MTA) Enstitüsü'nün kurulması ile başlamıştır. Doğal kaynakların verimli bir şekilde değerlendirilmesi ülkemizin kalkınmasına doğrudan katkı sağlayacaktır.
- ✓ Ülkemizdeki doğal kaynakların verimli kullanılmasıyla ilgili projelerden bazıları şunlardır:

SU

- ❖ Türkiye su zengini bir ülke değildir. Kişi başına düşen yıllık su miktarına göre ülkemiz su azlığı yaşayan bir ülke konumundadır. Üstelik Türkiye mevcut su potansiyelinin tamamını kullanamamaktadır. Devlet Su İşleri'nin verilerine göre 2003 yılında sulama, içme suyu ve sanayi sektöründe mevcut su potansiyelimizin yaklaşık olarak % 36'sı kullanılabilmektedir.

- ❖ **Su, günümüzde en önemli enerji türlerinden biri olan elektrik üretiminde de önemli bir kaynaktır.** Ülkemizde kurulan **hidroelektrik santralleriyle** elektrik üretimi yapılmaktadır. Türkiye bu alanda potansiyelinin % 20'sini değerlendirebilmektedir.

- ❖ **DEVLET SU İŞLERİ (DSİ)**, su kaynaklarının değerlendirilmesi ve verimli bir şekilde kullanılması amacıyla projeler üretmektedir. DSİ ürettiği projeler ile 2030 yılına kadar su potansiyelinin tamamını değerlendirmeyi ve ülke ekonomisine yıllık 27,8 milyar dolar gelir sağlamayı amaçlamaktadır.

PETROL

❖ Türkiye, çevresinde yer alan komşularının zengin petrol yataklarına sahip olmasına karşın bu doğal kaynak bakımından yetersiz bir rezerve sahiptir. **Türkiye enerji ihtiyacının yarısına yakınına petrolden karşılmaktadır.** Bu durum Türkiye'yi enerji bakımından dışa bağımlı hale getirmektedir.

❖ Ülkemizde petrol arama ve üretimiyle **Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı** (TPAO) görevlendirilmiştir. TPAO son yıllarda yeni teknolojilerle petrol arama faaliyetlerine hız vermiştir. Özellikle son iki yılda denizlerde yapılan araştırma çalışmalarının sayısı 50 yılın toplamından daha fazladır. Bu çalışmalar sonunda zengin petrol yataklarının bulunması umut edilmektedir.

❖ Türkiye coğrafi konumu nedeniyle petrol rezervleri zengin üretici ülkelerle, enerji tüketimi yoğun sanayileşmiş batı ülkeleri arasında ve Asya - Avrupa yolu üzerinde yer almaktadır. **Türkiye'nin öncelikli hedefleri arasında bu potansiyelin değerlendirilerek "21. yüzyılın Avrasya Enerji Koridoru" konumuna getirilmesi yer almaktadır.**

BOR

❖ **Türkiye**, kimya sanayinin önemli ham maddelerinden biri durumunda **olan bor madeni bakımından dünyanın en zengin yataklarına sahiptir. Dünyadaki bor rezervlerinin % 63'ü ülkemizde bulunmaktadır.**

❖ Bor madeni günümüzde, camdan elektroniğe, seramikten uzay teknolojisine, sağlıktan enerjiye, ahşaptan metalürjiye ve izolasyondan tarıma kadar yüzlerce alanda kullanılmakta, yaşam kalitemizi önemli ölçüde etkilemektedir.

❖ Ancak Türkiye'nin bu rezervleri istenilen oranda ekonomik kazançta dönüştürdüğü söylenemez. Bor madeni rezervlerimize eş değer oranda ekonomik fayda elde edilebilmesi bora dayalı sanayinin geliştirilmesine bağlıdır. Bu amaçla **Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN)** kurulmuştur. BOREN endüstriyel uygulama amaçlı projelere gerekli desteği sağlamaktadır.

TORYUM

❖ Türkiye'de toplam rezerv yaklaşık 380.000 ton civarındadır. Günümüzde toryumla çalışan ticari ölçekli bir santral bulunmamaktadır.

❖ Toryumun, gelecekte nükleer santrallerde kullanılması beklenmektedir. Bu yüzden dünyadaki teknolojik gelişmelerin paralelinde ülkemizde de toryum tabanlı yakıt çevrimi konusundaki araştırma - geliştirme çalışmalarına devam edilmelidir. Bu amaçla **Türkiye Atom Enerjisi Kurumu** 2000 yılında Uluslararası Yenilikçi Nükleer Reaktörler ve Yakıt Çevrimi adlı projeye katılma kararı almıştır.

AVRUPA BİRLİĞİ'NE DOĞRU

➤ AB'nin kuruluşu **18 Nisan 1951'de Belçika, Federal Almanya, Fransa, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda** arasında Paris'te imzalanan antlaşmaya kadar uzanır. **25 Mart 1957 tarihinde Roma'da imzalanan anlaşmalarla resmen kurulmuştur.**

➤ 7 Şubat 1992'de Hollanda'nın Manstricht şehrinde imzalanan **Avrupa Birliği Antlaşması** ile topluluğun adı Avrupa Birliği (AB) olmuştur.

➤ **Avrupa Birliği, Avrupa'nın ekonomik ve siyasi olarak bütünleşmesini hedeflemektedir.**

TÜRKİYE - AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİ

✓ **11 Eylül 1959:** AET Bakanlar Konseyi Ankara ve Atina'nın **ortaklık başvurularını kabul etti.**

✓ 27 Mayıs 1960: Türkiye - AET ilişkileri donduruldu.

✓ **12 Eylül 1963:** Türkiye ile AET'yi Gümrük Birliği'ne götürecektir ve tam üyeliği sağlayacak olan **Ortaklık Anlaşması (Ankara Anlaşması) imzalanmıştır.**

✓ 13 Ocak 1972: Ortaklık Anlaşması'nın Topluluğa katılacak yeni ülkelerce de kabulünü sağlayacak Türkiye - AET müzakereleri başlamıştır.

✓ 22 Ocak 1982: Avrupa Topluluğu, Türkiye ile ilişkilerini dondurma kararı almıştır.

✓ 16 Eylül 1986: Türkiye-AET Ortaklık Konseyi toplanmış, böylece dondurulmuş bulunan Türkiye - AET ilişkilerinin canlandırılması süreci başlamıştır.

✓ **14 Nisan 1987: Türkiye, AT'ye, tam üye olmak üzere müracaat etmiştir.**

✓ 1 Ocak 1996: Türkiye ile AB arasında **sanayi ve işlenmiş tarım ürünlerinde gümrük birliği yürürlüğe girmiştir.**

✓ **11-12 Aralık 1999:** Helsinki'de gerçekleştirilen Avrupa Konseyi zirve toplantısında **Türkiye'ye adaylık statüsü** tanınmıştır.

✓ 28 Haziran 2002: Avrupa Birliği ile Türkiye arasında topluluk programlarına katılımın genel ilkelerini belirlemek üzere imzalanan Çerçeve Anlaşma, 28 Haziran 2002 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

✓ 16-17 Aralık 2004: AB Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyinin Brüksel'de yapmış olduğu zirve toplantısında, Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yeterli ölçüde karşıladığına karar verilmiş ve **3 Ekim 2005 tarihinde müzakerelere başlanması öngörülmüştür.**

✓ 12 Haziran 2006: Türkiye ile AB arasında üyelik müzakereleri başlamıştır.

❖ **AVRUPA BİRLİĞİ:** 1 Ocak 2002 yılından itibaren, Avrupa Birliği üyesi **15 ülkeden 12'si** kendi ulusal para birimlerini bırakarak ortak para birimi "**euro**" yu kabul ettiler.

❖ Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen e simgesi, Avrupa sözcüğünün ilk harfini temsil eder, iki paralel çizgi ise ekonomideki istikrarı simgeler.

AVRUPA BİRLİĞİ'NE ÜYE ÜLKELER

- 10 Ocak 2007'deki genişleme ile **AB'nin 27 üyesi vardır.** 1951/1957 yıllarında toplulukta bulunan altı kurucu üye şunlardır:

Belçika, Fransa, İtalya, Almanya, Lüksemburg, Hollanda

- Bunu izleyen yıllarda çeşitli aşamalarda şu ülkeler birliğe katıldı: 1973'te **Danimarka, İrlanda ve Birleşik Krallık**, 1981'de **Yunanistan**, 1986'da **Portekiz ve İspanya**, 1990'da Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesi sonucu üye ülke sayısı artmamasına rağmen AB'nin sınırları genişledi ve nüfusu arttı.
- 1995'te **Avusturya, Finlandiya ve İsveç**, 2004'te **Güney Kıbrıs Rum Kesimi, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Slovakya, Slovenya** 2007'de **Bulgaristan ve Romanya**, 2013'te ise **Hırvatistan** birliğe üye olmuştur.
- **23 Haziran 2016**'da İngiltere'de yapılan referandumda İngiltere, Avrupa Birliği'nden ayrılma kararı aldı.